

Argusvlinders tellen voor bescherming

Argusogen gezocht

Nog niet zo heel lang geleden was hij overal in Nederland te zien, maar inmiddels kunnen we hem best het zorgenkindje onder onze dagvlinders noemen: de argusvlinder. De alarmerende afname van deze soort is voor De Vlinderstichting aanleiding om een soortbeschermingsplan op te stellen. Hiermee proberen we de argusvlinder in ons land te behouden. Om beter zicht te krijgen op het verspreidingsgebied van de argusvlinder, houden we op 17 en 18 mei een *Telweekend argusvlinder*. Telt u mee?

Tekst:
Antonie Stip
student bij
De Vlinderstichting

Vlinderaars uit het hele land zullen zich het nog wel herinneren: de argusvlinder kwam je overal in wat open grasvegetaties wel tegen. Maar sinds het midden van de jaren 1990 is deze warmteminnende vlindersoort van veel vliegplaatsen verdwenen. Die afname begon op de hoge zandgronden van de Veluwe, gevolgd door Noord-Brabant en Limburg en daarna ook in Drenthe. De warme en droge zomer van 2003 betekende op de zandgronden de nekslag voor de laatste der Mohikanten onder de argusvlinders. Opvallend genoeg bleef ook het zeekeleigebied van Groningen en Friesland niet gespaard: sinds ongeveer

2007 gaat het ook hier bergafwaarts. En in Zeeland lijkt de laatste tijd hetzelfde te gaan gebeuren. Toch zijn er ook plaatsen waar de argusvlinder het nog aardig doet. Zo is in het laagveengebied van Noord- en Zuid-Holland de argusvlinder nog op veel plaatsen te vinden. Ook in de duinen, op de Wadden, in de Betuwe en in het Heuvelland van Limburg kun je de soort nog zien. Heel lokaal gaat het de argusvlinder zelfs voor de wind.

Oorzaken

De grote vraag is echter: waardoor neemt de argusvlinder in Nederland zo sterk af? Om te begrijpen wat er speelt, moeten we ook naar de ons omringende landen kijken. In ondermeer het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, België en Duitsland is eenzelfde forse afname vastgesteld. Dat duidt op een combinatie van oorzaken die op grote schaal spelen. Eén van de mogelijke oorzaken is de depositie van stikstof, die leidt tot allerlei veranderingen in de vegetatie, bijvoorbeeld een koeler microklimaat. Voor een warmteminnende soort als de argusvlinder kan dat best eens negatief uitwerken. Andere mogelijkheden zijn allerlei complexe bodemchemische processen die onder invloed van stikstofdepositie veranderen, een vermindering van het nectaraanbod (minder bloeiende planten), het verdwijnen van landschapselementen of verschuivingen in de fenologie van de soort.

Beschermingsplan

Dé oorzaak is echter nog niet gevonden. Momenteel bundelt De Vlinderstichting alle bestaande kennis over de argusvlinder en proberen we sleutelfactoren te identificeren die de achteruitgang kunnen verklaren. Verder gaan we in het Beschermingsplan Argusvlinder concrete beheermaatregelen formuleren die positief kunnen uitwerken voor deze intrigerende vlindersoort. Vervolgens kunnen we de hiaten in onze kennis over de argusvlinder beschrijven.

Telweekend

Een van die kennislacunes betreft de verspreiding van de argusvlinder in Nederland. Daarom organiseren we op 17 en 18 mei het Telweekend Argusvlinder. Dat gaat als volgt in zijn werk: je onderzoekt een uur lang een kilometerhok op de aanwezigheid van de argusvlinder. In dat uur ga je de plekken binnen een kilometerhok af waar je argusvlinders verwacht aan te treffen. Zijn ze niet aanwezig, dan geef je een nulwaarneming door. Zijn er wel argusvlinders, dan tel je het aantal exemplaren, bij voorkeur onderscheiden naar geslacht. Man en

Bram Onno

Typische omgeving waarin argusvlinders aangetroffen kunnen worden. Ze zonnen op stenen landschapselementen, zoals hier de fundering van een molen en een stenen trapje.

vrouw argusvlinder zijn eenvoudig te onderscheiden in het veld. Het mannetje heeft een brede, donkerbruine geurstreep over de bovenkant van de voorvleugel. Bij het vrouwtje ontbreekt deze streep. Om uit zoveel mogelijk regio's in Nederland gegevens te verkrijgen, nodigen we iedereen van harte uit om aan het telweekend deel te nemen, ook wanneer argusvlinders in uw regio al verdwenen zijn. Ook nulwaarnemingen zijn voor ons namelijk zeer waardevol. Uw deelname aan het Telweekend Argusvlinder stelt ons in staat om de argusvlinder nog beter te beschermen.

Anthonie Stijp

Argusvlinders zijn te vinden in open, grazige vegetatie met een afwisseling van open plekje, hier bijvoorbeeld in een wegberm op houtsnippers. De territoriale mannetjes zijn met gesloten vleugels lastig te vinden en vliegen bij verstoring op. In de directe omgeving zijn altijd voldoende nectarplanten aanwezig, zoals distels, knooppkruid of gele composieten.

Doet u mee?

U kunt zich aanmelden door een email te sturen naar argusvlinder@vlinderstichting.nl. U wordt dan op de hoogte gehouden van de telling en de invoermogelijkheden.

Bram Onnon

Mannetje (links) en vrouwtje argusvlinder zonnend op kale grond. Het mannetje heeft een kenmerkende donkerbruine geurstreep op de voorvleugel bovenkant.